

AZ ALSÓBORSODI REF. EGYHÁZMEGYE

1929. ÉVI SZEPTEMBER 30-ÁN MISKOLCON TARTOTT
ŐSZI RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

SZERKESZTETTE :
KISS ALBERT
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

1929

IFJ. LUDVIG ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJA MISKOLCON

AZ ALSÓBORSODI REF. EGYHÁZMEGYE

1929. ÉVI SZEPTEMBER 30-ÁN MISKOLCON TARTOTT
ŐSZI RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

SZERKESZTETTE:
KISS ALBERT
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

1929

IFJ. LUDVIG ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJA MISKOLCON

**AZ ALSÓBORSODI REF. EGYHÁZMEGYE 1929. ÉVI SZEPTEM-
BER HÓ 30-ÁN MISKOLCON TARTOTT ŐSZI
RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE**

Jelen vannak: Farkas István esperes és báró Bottlik István gondnok elnöklete alatt: Szabó András, Szalóczy Pál, Gaál Ferenc, Pósa Péter, Tóth István, Román Ernő és Enyedy Andor lelkészi, gróf Haller József, dr. Kérészy Barna, dr. Lipesey Péter világi tanácsbírák, dr. Molnár Gyula egyházmegyei ügyész, dr. Csorba György főgimn. ig., tanárképviselő, Péter József, vitéz Litkey György, Nagy János, Fövenyessy János tanítóképviselők, Kiss Albert lelkészi fő-, Takács Mihály, Kérészy István lelkészi aljegyzők, dr. Regéczy József világi fő- és Kun András világi aljegyző.

Az egyházak képviselőiben, mint fent még meg nem nevezettek: Mészáros Lajos, Várady Pál, dr. Hegyaljai Kiss Géza, Molnár Gyula, Komjáthy József, Nádházy Bertalan, Bodnár Ferenc, Koesis Jenő, Sólyom Gyula, Tóth Sándor, Szabó Dániel, Benke József, Geese Albert, Kiss Elek, Gombos Imre, Eötvös Ferenc, Bodolay István, Vajda Sándor, Szabó József, dr. Pápay István, Berec József, Szakács Pál, Derenesényi István, Szendrey László, Horváth József, Gyarmathy Béla, Ferenczy Dániel, Rácz Károly, Molnár Béla, Gere Lajos lelkészek, dr. Kovács Kálmán, Tomán Kálmán, Nemes Árpád, Zsíros Lajos világi kiküldöttek s. és h. lelkészek, számosan gondnokok, tanítók, presbiterek és érdeklődők.

Elmaradásukat igazolták: dr. Révész Kálmán püspök, Bay Bertalan világi tanácsbíró, Bottlik József, Kenyeressy Károly, Kovács Károly, Bársony György, Makláry Papp Ernő, Bodnár Béla, Horváth Bertalan és Mauritz Árpád.

1. Farkas István esperes erő, szeretet és józan elmének kérésével teljes biblia rész felolvasása után szívből fakadó és lelkeket megindító buzgó imádságban mond hálát Istennek eddig tapasztalt nagy kegyelmességéért, kér most is kegyelmet, segédelmet és áldást a végzendő munkára.

2. Esperes üdvözli a gyűlést alkotó tagokat,

a megalakulást szabályszerűnek mondja ki és a gyűlést megnyitja.

3. Tárgysorozat előtt esperes örvendező szívvel emlékezik meg arról, hogy Gaál Ferenc tanügyi bizottsági elnök, poroszlói lelkésztisztelői és hívei a legutóbbi vasárnapon ünnepelték abból a jubiláris alkalomból, hogy 40 évvel ezelőtt öltötte magára a papi palástot s azóta szent elhívattatásának tudatában szolgálja az Urat és egyházunkat, apostoli buzgósággal, élete odaadásával, áldozatokat hozva és teremtve sok-sok emlékezetes alkotással. Az ünnepségen Nádházy Bertalan képviselte az egyházmegyét, felolvassa és átnyújtva az esperesi üdvözlő és elismerő levelet s az ünnepi istentiszteleten hirdette az Igét.

Most itt az egyházmegye színe előtt is felújítva a jubiláris ünnepséget: egyházmegyei közgyűlés tiszteletadással és örömyilatkozatokkal üdvözli e példaadással előljáró munkás tagját, kér áldást reá és gyülekezetére azzal a szívből jövő óhaj-tással, hogy elért 40 esztendeje sokasodjék meg még évtizedekkel Isten oltalma, Szentlelkének vezérlete és segedelme mellett. Gaál Ferenc érdemeit még külön is méltatják Pósa Péter, az O.R.L.E. és vitéz Littkey György a tanítóegyesület nevében, mint ezen egyesületek elnökei, tiszteletadással üdvözölve őt és ez egyesületek jókívánságait tolmácsolva.

Ünnepelt Gaál Ferenc tanügyi bizottsági elnök, tanácsbíró szerény szavakban és meghatódottan mond köszönetet oly munkásságának méltánylásáért, melyet sohasem elismerés várásával vagy a maga érdekéért, hanem egyedül csak Istenne dicsőségére teljesíteni törekedett.

4. Olvastatott vitéz Sáfrán Géza egyházmegyei világi tanácsbíró, ny. altábornagy, tanácsbírói állásáról lemondó levele, melyben megismétli tanácsbírói állásáról való lemondását. Visszavonhatatlannak jelenti ki lemondási szándékát s kéri annak elfogadását.

Egyházmegyei közgyűlés v. Sáfrán Géza ny. altábornagy véglegesnek bejelentett lemondását tudomásul veszi s elfogadja. De hálásan mond köszönetet egyúttal érdemekben gazdag s tanácsbírói állásától megválló dicsekedésének, — kérve további hűséges sáfárkodását anyaszentegyházat építő közös munkánkban.

5. Olvastatott Kenyeressy Károly lelkészi tanácsbíró következő lemondó levele:

„Nagyiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Midőn tanácsbírói tisztemet elfoglaltam, azon ígéretet tettem, hogy teljes lelki és testi erőmmel igyekezni fogok kötelességemnek megfelelni.

Betegségem akadályoz tisztemnek betöltésében. Mély tisztelettel kérem tanácsbírói állásomról való lemondásomat elfogadni.

Isten áldását kérve a nagytiszteletű Egyházmegye nagyérdemű vezetőségére s annak minden egyes tagjára,

Gelej, 1929 szeptember 16.

kiváló tisztelettel vagyok:

Kenyeressy Károly ref. lelkész.

Egyházmegyei közgyűlés mély fájdalommal értesül Kenyeressy Károly tanácsbíró súlyos betegségéről s érdemei elismerése mellett a megindokolt lemondást elfogadja. A szenvedések útját imádkozva, tűrve járó hűséges lelkipásztorra az Isten áldását kéri egész egyházmegyénk.

6. Segédlelkészek elhelyezésében a következő változások állottak elő:

Császár József július 1-től Miskoleon, szeptember 1-től Atányban teljesít szolgálatot; Demeter Béla július 1-től Miskolcra Atányba lett helyezve s szeptember 1-től a felsőborsodi egyházba rendes lelkészül hívatott el; Szabó István, Benke Kálmán és Erőss Gyula Miskolcra osztattak be; Kiss István Miskolcra a felsődobszai egyház lelkészévé választatott meg. A többi s. lelkészek maradtak régi beosztási helyeiken. Felsőrolt s. lelkészeket egyházmegyei közgyűlés beérősíti.

A rendes lelkészekként tőlünk eltávozott Demeter Béla és Kiss István új életére az Ur terjessze gazdag áldásait.

7. Somodi József Böesre tanítónak megválasztatván, az esküt leteszi s állásába beerősítettet.

8. Farkas István esperes felolvassa következő hivatalos jelentését:

„Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Esperesi külön jelentést őszi gyűlésünkön nem szoktam adni. Két gyűlésünk között tovafuló idő olyan rövid, hogy csak ritkán adatik olyan öröndetes vagy fájó alkalom, amely minden áron való megállásra, jelentéstételre kényszerít.

Most mindakettőből adott nekünk az Isten!...

Az a nagyszerű bizonságtévé s jövendő készítés, amely az Országos Presbiteri nagygyűlésen, Diósgyőr-Vasgyárban lefolyt a nyár folyamán, méreteiben, feltűnő nagy számú résztvevőivel, hatásában, eredményeiben, biztatásaiban olyan lélekemelően szép volt, hogy e helyről is a legnagyobb elismeréssel kell megemlékeznünk úgy az országos központi rendezőség, mint a diósgyőri lelkészek, gyülekezet és presbitérium áldozatos s. minden elismerést megérdemlő teljesítményéről.

Egyházmegyénknek szerzett dicsőséget a Miskoleon megrendezett többnapos lelkész konferencia, valamint az O. R. I. E. ez évi nagygyűlése is.

Nem én állapítom meg, de a kívülről felhangzott kálvinista közvélemény, hogy áldott, Istenben elmélyülő munkák végzésében egyike volt ez a gyűlés

a legjobban sikerülteknek. Méltóságteljes tanácskozásai, bibliás szolgálatai, ünnepélyes felvonulásai szokatlanul nagyszámú résztvevőivel, magasztos Ige-hirdetéseivel, az egymás hite által épülő és építő megbeszéléseivel, a kálvinista öntudat férfias megnyilatkozásaival, anyaszentegyházunk fel-felujuló sebeinek nyílt, őszinte s bátor feltárásával, egyenlő elbánást kérő felterjesztéseivel, ott hordozta minden munkájában az evangéliumi lélekmunkák bélyegét.

Lehetetlen egy pár köszönő szót nem küldeni mai gyűlésünkről a gyűlést rendező hegyen épített gyülekezetünk a miskolci testvérek felé, kik az elszállásolás, a vendéglátás s egyéb, egy ilyen nagygyűlés rendezésével járó temérdek áldozathozatalukkal mindnyájunk háláját és elismerését érdemelték ki.

A nagygyűléseinkkel kapcsolatosan innen-onnan felhangzó bántó bírálatokkal nem kívánok foglalkozni gyűlésünkön. Amit végeztünk, a kötelességét jól végző ember nyugodt öntudatával mondhatjuk, hogy jól végeztük. Hírlapi polémiákkal, bántó és sértő nyilatkozatokkal sem Isten országa, sem földi Hazánknak ügyét nem visszük előbbre. Történelmi időkben, mint a mai, sokszor hirdettem s ha élek, még fogom is hirdetni, hogy a magyar erők összefogására, a felekezeti békére sohasem volt a nemzetnek olyan nagy szüksége, mint napjainkban. De ennek az egyességnek, ennek a békének őszintének és igaznak kell ám lennie!

Testvér legyen valóban testvér! Ne jelentse ez a béke azt, hogy csak reánk, a kálvinista magyarságra kötelező ez az egyesség. Igaz testvér módjára csak úgy élhetnek a testvérek, ha fentartás nélküli kötelezettség vállalásával futunk az eszményi célok felé.

Egyenlő elbánás kell minden vonalon és akkor nem lesznek feltárt, fájó sebek. Édes testvér legyen a keresztyének minden felekezete. Édes testvér legyen a Hazának minden hűséges fia. És édes gyermeke legyen az Édesanyának, a Honnak, minden őt szerető gyermeke. Csak így készülhet meg a boldogabb jövő. Ám, nézzenek be a lefolyt nagygyűlések munkáiba a magyar Kálvinistaság feltárt fájó sebeibe jól látó szemmel mindenek, meg fogják látni, hogy Isten igazaiért, a Krisztus királyságáért, az igazi nemzeti eszményekért hareoltunk ott is, máskor is mindenütt. Áldott legyen az Isten a nekünk adatott gyönyörű szép napokért!

Örvendező lélekkel jelentem be, hogy egyházmegyénk két kiváló tagját megérdemelt ünnepeltetés és kitüntetés érte. Dr. Lipsey Pétert, világi tanácsbírókat, hűséges, becsületes munkás életének, 25 éves szolgálatának évfordulója jöttkor nagy szeretettel ünnepelték az arra illetékesek. Kun András világi aljegyzőnket pedig gazdasági főtanácsossá nevezte ki a Kormányzó Ur Ófőméltósága. Szívünk igaz örömével kérünk részt mindkettőjük öröméből. Tiszta szívből kérjük Isten mindenre elegendő jóságának további rájuk áradását. Legyenek diésekedéseink, mint eddig voltak, sok hosszú éveken át.

Fájdalmas szívvel emlékezem meg ama nagy veszteségről, amely Puky László egyházmegyei világi tanácsbírónk váratlan elhunytával ért bennünket. Ama kevesek közé tartozott, kik zajtalanul, esőndben végezték a rájuk bízott nagy dolgokat. De amelyek rábízattak, azokat elvégezte, fáradhatatlan szolgálattal, hűséggel, derékül. Befelé élő, Istent átölelő, mindenek szeretetére méltó élet volt az élete. Tettetés nélkül való szeretet vette körül életében. Halálában őszinte bánat könnye hull mindnyájunk szeméből. Az idézült lelkek boldog seregében Istennél talált ő bizonyosan szállást. Bizonyal hisszük! Le-

gyen nekünk a mi hitünk szerint! Az ő álma legyen esendes, nyugtot adó! Ez Isten jókedvéből adatott drága élet méltó arra, hogy életének emlékeit jegyzőkönyvünkben megörökítsük.

A megürült két világi tanácsbírói és egy lelkészi tanácsbírói állásra a szavazást elrendelni s a szavazatok beadásának határmepját december 1. napjában megállapítani kérem.

E jelentéseim megtétele után vagyok

Miskole, 1929 szeptember hó 30.

A Nagytiszteletű Egyházmegye

alázatos szolgája :

Farkas István,
esperes.

9. A megüresedett két világi és egy lelkészi tanácsbírói állás

betöltésére a szavazás elrendeltetett s a szavazatok beadásának határmepjául december hó 1-e lett kítűzve.

Az esperesi jelentéssel kapcsolatban a következő határozatok hozattak :

a) A Diósgyőrben megtartott ezévi O.R.L.E. gyűlés és orsz. presbiteri konferencia ellátása körül a sok-sok fáradsággal és áldozattal együttesen buzgólkodó miskolei és diósgyőri egyházaknak, illetve presbiteriumaiknak egyházmegyei közgyűlés — mivelhogy e megrendezés által az alsóborsodi egyházmegyének is tisztességet szereztek — jegyzőkönyvi köszönetet mond.

b) egyházmegyei közgyűlés őszinte örömmel üdvözli dr. Lipesey Péter világi tanácsbíró és Kun András aljegyző urat ünnepeletetésük és a nyert kormányzói kítüntetés alkalmával. Az élet gyakorta — és kivált ma — annyi sebet osztogat, kétszeres öröm tehát, ha a kiválóság és érdem jutalmazását láthatjuk. Egyházmegyének méltó diésekedései voltak ők eddig is: dr. Lipesey Péter, aki az exponált egri egyházban korszakalkotó alkotásaival tette emlékezetessé nevét, kint és bent tekintélyt szerezve egyházának s felekezetünknek és Kun András, a jeles gazda, példaadó sok nemes és jó eselekedetben, oszlári papi árváinak atyja, — a most nyert kítüntetéssel és tisztességtevéssel koszorúzottan álljanak sokáig előttünk s maradjanak diésekedéseink egy Istentől áldott hosszú életen keresztül.

c) Néhai Puky László világi tanácsbíró emléke előtt kegyeletos érzéssel, szomorodott szívvel áldozik egyházmegyei közgyűlés. Korán dőlt ki a sorból; nagy veszteségünk, hogy oly korán hajtotta végálmra fejét. A munka embere volt, hivatásának és egyházának élt, szolgált állandóan. Igazi nemes ember volt, származásban és jellemben. Emlékezete élni fog közöttünk, — áldás poraira.

d) Esperes iránt ragaszkodó bizodalom kifejezésével — az esperes jelentése jegyzőkönyvünkben megörökítettett.

10. Olvastatott a Tanügyi bizottsági Elnök alább következő jelentése:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Midőn egyházmegyénk iskoláiról szóló jelentésemet van szerenésém be-
terjeszteni, önkéntelenül is reá kell mutatnom arra a nehéz helyzetre, melyet
minden iskolafentartó egyház érez. A válságos gazdasági viszonyok mellett,
iskoláink fentartásának súlyos gondja, a haladó évekkel szinte egyenes arány-
ban növekszik. A harmadára, negyedére lecsökkent, sőt a legtöbb helyt elve-
szített tandíjkárpótlás; a csak felére valorizált adócsökkentési segélyek s
mind ezekhez a tanítói nyugdíjjarulékoknak — amit eddig csaknem minde-
nütt a polgári községek fizettek — óriási mértékben való növekedése, elhor-
dozhatatlan teherként nehezedik az egyházakra, mint iskolafentartókra. Ha
pedig nem felejtjük el azt sem, hogy falusi gyülekezeteinknek a terménybeli
adózás a létalapja s hogy a terményárak már második éve a minimumra
apadtak le: akkor egyházaink nemesak válságos helyzet előtt állanak, hanem
a legnagyobb aggodalommal nézhetnek a jövő elé.

Vajjon hol lesz itt a kiút? Az egyházi és iskolai adó felemelésében? De
hiszen a gazdasági helyzet romlásával híveink is szegényebbekké lesznek s
már eddig is túlön-túl vannak terhelve; amnyira, hogy nemesak a szegényebb
és kisebb, hanem a jobbmódú s nagyobb egyházakban is, melyek aránylag
éppúgy viselik a terheket, szinte lehetetlen az egyházi, vagy az iskolai adó
felemelése, a többi nagymértékű adózás és közteherviselés mellett. Pedig a
közel jövőben ott áll — mint félelmetes rém — a nyolcosztályú iskola felállítá-
sának kötelezettsége is, ami immár törvényben gyökeredzik. Nem kétséges
dolog tehát, hogy a viszonyok változása nélkül az egyházak nem bírják meg
a terhek fokozását. Haesak az állam, mely szinte roskadozik a terhek alatt,
valamikép segítségére nem jó az iskolafentartó egyházaknak.

Református egyházainkra nézve azonban létkérdés az iskolák fenntar-
tása, amikor különben is nehéz harcot kell vívnunk, a vagyonban dúskáló,
az állam bőkezűségét élvező, a maga renesszánszát élő római egyházzal. Hi-
szén iskoláikat nemesak gond nélkül tudják fentartani, hanem, amint lát-
juk: fokozatosan fejlesztik és szaporítják, úgy az alsó, mint a felső fokon.

A mindennapi ismeretek nyújtása mellett öntudatos, hithű, Istenben
bízó, hazáját, egyházát minden áldozattal szeretni tudó egyháztagek neve-
lése volt iskoláink legfőbb célja s az ma is. Ez a mi veteményes kertünk.
Ezeket megtartani és a kor szükségleteihez fejleszteni, a jövőben is szent
hivatásunk. Bízunk az isteni gondviselés örök jóságában, hogy mint eddig,
ezután is megsegít!

Tanítóink nagy része — hála Istennek — ma is hivatása magaslatán
áll s hisszük, hogy ők is látva, érezve a mostoha, sőt veszedelmes idők súlyát;
látva és érezve iskoláink fentartásának, egyházi, nemzeti szempontból való
nagy szükségletét: olyan nemzedéket fognak nevelni, mely méltó lesz ősünk
hitéhez, kitaratásához, áldozatkészségéhez

Ebből a szempontból nincs is aggodalmunk a jelenben; mert tanítóink
e nagy és szent elvek szolgálatában teljesítik kötelességüket, s csak egy-két
hely, ahol buzdításra, vagy éppen ítéletemre van szükség. Általában pedig
iskoláink szellemét a vallás-erkölesli nevelés és hazafias érzés hatja át, amint
ez református iskoláknál nem is lehet máskép.

Minősítés szerint kiváló iskolák: az egri járásban, Cserépfalun: Batta

Józsefé, Mizser Lajosé, Batáné Aulinger Erzsébeté; Bükkzsérecen: Váradi Sándoré. Emödi járásban, Hejőszalontán: Petyke Lászlóé; Vattán: Horváth Lajosé; Kisgyőrben: Sarkadi Lajosé. Poroszló járásban, Átányon: Mészáros Istváné, Csík Mihályé, Fekke Kálmáné; Poroszlón: Berta Kálmáné, Jakab Imrée, Réthy Andoré, Gaál Idáé, Piacsek Sáráé; Tiszauánán: Trenesényi Pálé, Jano Idáé; Egerlövön: F. Kiss Erzsébeté. Mezőcsáti járásban: Kiss Ferencé, Orosz Béláé, Gál Ilonáé, Tóth Erzsébeté; Tiszatarjánban: Barta Lajosé, Molnár Györgyé; Tiszakesziben: Hajdu Zoltáné, Szalánczi Jánosé; Igriciben: Ihász Károlyé; Tiszadorogmán: Örvendi Istváné, Örvendiné Tóman Eszteré; Aroktón: Kiss Alberté. Mezőkeresztesi járásban, Mezőkeresztesen: Nagy Károlyé, Szabó G. Lászlóé, Nagy Dezsőé, Bertókné Bán Joláné, Kászonyi Ilonáé; Mezőnagy Mihályon: Balogh Jánosé, Jakucs Lajosé; Gelejen: Belényi Gáboré, Nagy Zoltáné; Borsodgeszten: Zarándi Bertalané; Sályban: Barsi Lajosé, Barsiné Kiss Erzsébeté; Tibolddarócon: Farkas Sándoré. Miskolci járásban, Miskolcon: Péter Józsefé, vitéz Littkey Györgyé, Nagy Jánosé, Molnár Béláé, Barna Aladáré, Szabóné Czukrász Margité, Ruttkay Bertáé, Ráezi Árpádé; Diósgyőrben: Paleso Sándoré; Hejőcsabán: Tokaji Nagy Kálmáné; Sajókeresztúron: Fővenyessy Jánosé. Az ónodi járásban, Alsózsoltán: Szabó Andrásé, Baksa Ilonáé, Pósa Erzsébeté; Böcsön: Somodi Józsefé, Biró Lászlóé; Ónodon: Vattay Máriáé, Kistokajon: Vitályos Jánosé, Pósa Joláné, Mályiban: Járdánházy Józsefé. A Tiszamenti járásban, Hejőpapiban: Marflág Lajosé; Tiszaszederkényen: Kresztesi Jenőé; Tiszapalkonyán: Soós Dezsőé; Nemesbikken: Ragályi Dezsőé.

Jó minősítésűek: az egri járásban, Bükkzsérecen: Czégény Péteré; Noszvajon: Tar Vilmáé. Az emödi járásban, Kisgyőrben: Skultéti Edéé, Kocsis Béláé; Bükkaranyoson: Bónis Béláé. A poroszlói járásban, Egerlövön: Molnár Lajosé, Molnár Gézáé; Poroszlón: Arany Gézáé; Ujlőrnefalván: Gyurkó Erzsébeté; Tiszavalkon: Idrányi Barnáé; Hevesen: Veres Jenőé. A mezőcsáti járásban, Aroktón: Szabó Gyuláé; Igriciben: Ferenczy Ilonáé; Tiszakesziben: Székely Attiláé; Mezőcsáton: Lovász Pálé. Skultéty Lászlóé. A mezőkeresztesi járásban, Felsőábrányban: Tankó Istváné. A miskolci járásban, Miskolcon: Tarpai Zsuzsánnáé, Szekeres Ilonáé; Diósgyőrben: Baresa Jánosé. Az ónodi járásban, Böcsön: Szilágyi Benőé, Lajos Istváné; Ónodon: Tóth Miklósé; Szirmán: Orbán Józsefé, Kulesár Béláé; Ládánházán: Petyke Pálé; Mezőnyéken: Paksiné Hörömpő Joláné. A tiszamenti járásban, Hejőpapin: Asztalos Ferencnéé Tiszaszederkényben: Dobos Sándoré; Tiszapalkonyán: Csiziné Szabó Emiliáé; Tiszaoszláron: Kuik Károlyé; Nemesbikken: Nagy Magda h. tanítónőé.

Elégséges minősítésűek: az egri járásban, Noszvajon: Kovács Dánielé, Emödön Horváth Károlyé, Józsa Imrée; Harsányban: Gergely Zoltáné. A tiszamenti járásban, Hejőcsabán: Konkoly Eleméré. Alig kielégítőnek van minősítve Makláron évek hosszú sora óta a vitéz Pongor Imrée, aki azonban az egyházmegye múlt évi határozata után, e tanév elején el is pályázott Maklárról. Másik ilyen gyenge iskola Bükkaranyoson: a Tóth Béláé, lyázott Maklárról. Másik ilyen gyenge iskola Bükkaranyoson: a Tóth Béláé, ki még a jelentés szerint teljesen kezdő. Ha nem is egyházmegyei, de legalább esperesi megintésben részesítendő köteleesség mulasztásáért.

A minősítések szerint tehát van 67 kiváló, 32 jó és 7 elégséges osztály-

zatú iskolánk. Nem hagyhatom azonban szó nélkül, hogy egyes iskolalátogatók az előlegezett bizalomra osztályoznak, ami nem helyes. Az irányadó mindig a tényleges állapot és csak rendkívüli körülmények közt lehet, úgy a mult, mint a jövő eshetőségeit mérlegbe vetni.

Egy pár iskolában a magas létszám veszélyezteti a tanítás eredményét, mint Cserépfalun, Noszvajon, Átányon, ahol némelyik tanítónak 100-on felüli létszámában vannak növendékei. Hasonlag magasa létszám Mezőesát egy osztályában, Alsózsoleán és Böesön; 80-an felül. Ezeknek az állapotoknak megszüntetésére a főt. Konvent 200/1929. sz. határozatával fel is hívta az egyházakat. Átány már meg is szervezte és betöltötte a 4-ik tanítói állást; Cserépfalun is tervbeva nvéve egy új tanítói állás.

Az az állapot is megszüntetendő, hogy egy tanteremben két tanító tanítson, mint Bükkaranyoson és Mezőnagy Mihályon. Valamint arra is törekedni kell, hogy a sok helyt elavult, célszerűtlenné vált iskolapadok újjakkal pótoltassanak, amire szintén felhívták az iskolalátogatók az egyházak figyelmét.

Az iskolák felszerelése a legtöbb helyen sok kívánni valót hagy fenn. Ninesenek meg a megfelelő felszerelések, taneszközök. Sőt van olyan iskola, ahol még Magyarország térképe sincs meg, mint Tiszakesziben. A hiányok lehető pótlására felhívandók az egyházak.

Hevesen az iskola nagyon kiesiny. A növendékek (45) alig férnek el; pedig ott — tudomásom szerint — arra is kilátás van, hogy a más felekezetű iskolák zsúfoltsága mellett, még szaporodhatna a létszám.

Ami iskoláink vallás-erköletes állapotát illeti, örömmel jelenthetem, hogy alig egy-kettő kivételével, mind hivatásuk magaslatán állanak. Sok helyen nagy súlyt helyeznek a tanítók úgy a szép, mint az összhangzatos éneklésre; vezetnek vasárnapi iskolát. Néhol igen szép eredménnyel slöjddöt, kézimunkát, itt-ott rajzot, a megszabott mértéken túl is. Ám azt sem hallgathatom el, hogy a vasárnapi iskola vezeésétől sokan idegenkednek, még a nagyobb népességű helyeken is, ahol több tanerő volna ez áldásos munka végzésére. Pedig erre egyházmegyei határozat is van. Újabban konventi is.

A tananyagbeosztás pontos beküldését még mindig hiába sürgetem, kivált az újonnan egyházmegyénkbe jött tanító uraktól. Kérem egyházmegyei közgyűlésünket, hogy az elkészítés és beküldés ellenőrzésére a lelkészeket, mint iskolaszéki elnököket is felhívni méltóztassék. E tervet nélkül sem rendszeresen tanítani, sem az iskolavizsgáló bizottságoknak, a tananyag elvégzését ellenőrizni nem lehet. Nehogy azonban túlterheltesse a tanító urak: e helyen is méltóztassanak tudomásul venni, hogy azoknak, akik állandóan ugyanazon osztályt vezetik, a tananyagbeosztást elég két-három évenként beküldeni láttamozásra. Osztályeserénél azonban feltétlen szükséges. Ha azonban a főt. Konvent, 203/929. sz. határozata szerint — amint ezt tanügyi bizottságunk is pár év óta sürgeti — elkészül az egységes népiskolai tanterv s ki lesz nyomtatva a tananyagbeosztás: úgy ettől a fáradtságos munkától mentesítve lesz a tanítótság.

A tanítói nyugdíjjárulékka igen sok egyház, illetve iskola van hátrálékban. Nem csoda! Amint jelentésem elején jeleztem: annak nagy összege, a tandíjkarpótlás hiánya, az 50 százalékra valorizált adóesökentési segély miatt, elhordozhatatlan terhet ró az egyházakra.

Áttérve a statisztikai adatokra, 49 egyházunk közül az összes tanköte-

leseket befogadó iskolát tartott fenn 44. Négy helyen nem férnek be: Miskolc, Diósgyőr, Vasgyár és Hejőcsabán. Nem tart fenn szegénysége miatt Eger, bárha erre az egyházkerület által a múlt évben utasítva lett. Egy tanerős iskola van 17, két tanerős 24, három tanerős 10, négy tanerős 1, öt tanerős 1, hat tanerős 2, hatnál több 1 helyen. Teljesen osztott iskola csak egy van, Miskolcon, 17 osztatlan, a többi részben, vagy egészben osztott.

A gyermekek létszáma 60-on alól van 65, 60—80-ig 80—100-ig 5, és 100-on felül 3 helyen, 107 tanító vezetése alatt, kik közül 81 férfi, 26 pedig nőtanító. Négyvel több, mint az elmúlt iskolai évben; amennyiben Harsányban, Ládházán, Poroszlón, Átányon új tanítói állások létesültek. Helyettes csak egy volt, a többi rendes.

Az összes tankötelesek létszáma 3789 fi, 3764 nő, összesen 7553. 10.4 %-al több, mint a múlt évben (6768). Ugy látszik, a háborús évek hatása kiküszöbölődik.

A 7553 tankötelesből református iskolába járt 5759; 76.2%. Évközben kimaradt 131 (2.2%), év végéig járt 5628 (97.8%). Más felekezetű iskolába járt 62; ugyanennyi mint tavaly. Annál örvendetesebb, hogy más felekezetű 432 vette igénybe a mi iskoláinkat, vagyis 5.6%, mint az előtt. Állami és községi jellegű iskolába járt a mi tanköteleseink közül 1662 (22%). Múlt iskolai évben 1276 (20.3%). Iskolába nem járt a kimutatások szerint 70, tehát 0.9%.

Statisztikai ívünk fogyatékoságának tulajdonítható, hogy az iskolába nem járók, mint felmentettek és iskolakerülők, továbbá az évközben kimaradt, vagy meghalt tanulók rovatainak adatai nem egyeznek, a különböző elnevezések miatt, ami a tanítók előtt fogalomzavart esínál. Mert a statisztika szerint -v végéig kimaradt 131, iskolába nem járt 30, tehát 100 volna a különbség.

A 107 iskola növendékeinek tanítása 101 tanteremben történt, 77 épületben. Tanítói lakások száma: 88 épület.

Az iskolai mulasztások száma meglepően sok volt e tanévben. Míg 1927/28-ban 58218 volt az összes mulasztás, addig a jele ntanévben 75.030. Vagyis 16.812-vel több mint az előző évben. Igaz, a tankötelesek száma is több volt most, 785-el. Az arány azonban ehhez viszonyítva is elég kedvezőtlen; mert a múlt évinél 22.2%-al nagyobb. Ugyanilyen kedvezőtlen az arány az igazolt és igazolatlan 16.652. Vagyis igazolt mulasztás 77.8%, tavaly 83%; igazolatlan 22.2%, tavaly 16.7%. Mindenesetre felhívandó úgy a lelkesnek, mint a tanítók figyelme e körülményre.

Az ismétlőiskolások száma 2570, kik közül iskolába járt 2643. A mulasztások száma itt is megdöbrentő. 2861 az igazolt és 2119 az igazolatlan, 42.5%. Legnagyobb a mulasztás a mezőesáti és az ónodi járásokban.

Az aránytalanul nagy kontingenst erősből Tiszakeszi, utána Mezőesát szolgáltatja, mert Kesziben 9552, Csáton pedig 5220 a mulasztott félnapok száma. Az ónodi járásban Szirmán 2914, Alsózsóleán 2519, Kistokajban 1885 félnap. Járványos betegség miatt Bükkzséreeen szünetelt az iskola két és fél hónapig és Felsőábrányban egy pár hétig.

A statisztika szerint 119.442 pengőt költöttek az egyházak az iskolákra, a földjavadalmon kívül; a községek 77999 pengővel támogatták az iskolákat. Az állam pedig 166.109 pengőt adott tanítói fizetés kiegészítés és mén és segély címén.

Tanítóváltások a következő helyeken voltak: Tiszapalkonyán Bálint Endre helyére Soós Dezső székelyhídi tanító választatott meg. Mezőnagy-mihályon a Hejőcsabára megválasztott Tokaji Nagy Kálmán helyére Balog János hangácsi; Egerlövön Mártha Béla helyére Molnár Géza ottani tanító; az ő helyére F. Kiss Erzsébet; Poroszlón az újonnan betöltött tanítói állásra: Gaál Ida tanítónő; Tiszanánán az újonnan szervezett harmadik tanítói állásra Balázs István; Átányon az újonnan szervezett negyedik tanítói állásra Thurzó Sándor. Az ugyanon Szikszóra távozott Fekete Kálmán helye még betöltetlen, valamint a Maklárról eltávozott v. Pongor Imre helye is. Ládházán az újonnan szervezett második tanítói állásra Berecz Pál gáberjém tanítót nevezte ki a kultuszminister. Kisgyőrben Skultéty Endre helyére Csorba János tanító választatott meg. Az ugyanon most eltávozott Fábán Dániel, Emődön Lakos Sándor helyére Józsa Imre, Tiszakeziben Szalánczy János helyére Vályi Elemér választatott meg.

Új állások rendszeresítettek: Poroszlón, ahol a 4 év óta szünetelő hatodik tanítói állás lett betöltve. Átányon a 4-ik, Tiszanánán a 3-ik, Harsányon a 2-ik, Ládházán szintén a 2-ik tanítói állás szerveztetett meg.

Végül megemlítem, hogy Böcsön új iskola épült két tanteremmel, egy tanítói lakással. Ládházán és Mályi leányegyházban egy-egy új iskola.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés! A fentiekben volt szerencsém vázolni egyházmegyénk múlt évi iskolai állapotát. Ez alkalommal nincsenek fontosabb javaslataim; csak arra legyen szabad kérnem a nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlést, hogy méltóztassék a legszigorúbb rendelkezést adni, úgy a lelkész, mint a tanító uraknak, hogy az egyházmegyei, egyházkerületi, a konventi kötelező határozatokat méltassák nemesak figyelmükre, hanem azokat foganatosítsák is.

Különösen méltóztassék felhívni a figyelmet az idén sok helyt tapasztalt hiányok pótlására, amiket az iskola látogató urak a lelkészi hivataloknál maradó jegyzőkönyvekben megírtak s hogy az iskola látogatóságok azok figyelembe vételével tegyék meg jövő évi jelentésüket. De főképen méltóztassék elrendelni az Egyetemes Konvent 200—1929, illetve az Egyház Kerület tavaszi jegyzőkönyvében foglalt 134—1929. sz. határozatának minden pontjában való megszívlelését s ahol és amennyiben szükséges, azok teljes végrehajtását.

Jelentésem tudomásul vételét tisztelettel kérve, vagyok

a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek

Poroszlón, 1929 szeptember 25.

kiváló tisztelettel:

alázatos szolgálója:

Gaál Ferenc,

e. m. tanügyi bizottsági
elnök

11. Tanügyi bizottsági elnök, a tanügyi bizottság következő javaslatait terjeszti Egyházmegyei Közgyűlés elé, a bizottsági jegyzőkönyv alapján

1. Lelkészek utasíttassanak, hogy az egyházmegyei közgyűlés azon jegyzőkönyveit, melyekben az iskolákra vonatkozó határozatok foglaltatnak, min-

den alkalommal adják át a tanítóknak is, átolvasás végett, hogy kifogásaik ne lehessenek az esetleg nem ismert utasítások és határozatok miatt. Az átolvasás láttamozással igazolandó.

2. Az Egyetemes Konvent 201—1929. sz. határozatával arra hívja fel az Egyházkerületet, az egyházkerületi elnök pedig a megyei tanügyi bizottságokat, hogy a népiskolai statisztikai kérdőívek rovatainak módosítására, illetve a hiányzó rovatok pótlására javaslatát terjessze be. A bizottság a felhívásnak akként kíván eleget tenni, hogy a tanügyi bizottság tagjai záros határidő alatt véleményüket terjesszék be a tanügyi bizottság elnökéhez, aki ezeknek alapján az elkészített statisztikai kimutatási íveket a kerületi tanügyi bizottsági elnökhöz juttatja.

3. Az Egyetemes Konvent által a ref. elemi népiskolák egységes szakfelügyelete részére készített Szabályrendeletet a tanügyi bizottság úgy egyszében, mint részleteiben teljesen megfelelőnek tartja.

4. Az egységes új református népiskolai tanterv kiadásának előkészítésével tanügyi bizottságunk az e célra összehívandó bizottság útján kíván foglalkozni.

5. A tankönyvek árának mérséklését ma is szükségesnek és elődázhatatlannak tartja a tanügyi bizottság, mert sok szegény szüle képtelen a magas árú tankönyvek beszerzésére.

6. Tanügyi bizottság az egységes szakfelügyelettel kapcsolatban, — miután a tanügyi bizottsági elnököknek nincs elég jog és hatáskör biztosítva a tanítók munkájának és az iskolaügyek vezetésének ellenőrzésére s mert az esperesek a közigazgatási teendőkkel annyira túl vannak halmazva, hogy nincs kellő idejük az iskolaügyek intézésére, — szükségesnek véli, hogy a két ágazat teendői külön felelősséggel szétválasztassanak. Javasolja azért, hogy az országos Zsinat, teljes hatáskörrel ruházza fel a tanügyi elnököket, akár mint egyházmegyei tanfelügyelőket, akár mint — az evangélikusoknál is van — alesperesi címmel és jelleggel.

Egyházmegyei Közgyűlés a tanügyi bizottság javaslatait a maga részéről elfogadja s azokat határozattá emeli.

Tanügyi bizottsági Elnöknek hűségese munkájáért köszönetét fejezi ki.

Ami pedig az esperesi és tanügyi bizottsági elnök jog- és munkakörének szétválasztását illeti, egyházmegyei közgyűlésünk szintén abban a véleményben van, hogy a tanítók munkájának ellenőrzése, az iskola ügyek előbbvittele, a megszapordott tanügyi teendők elvégzése, az esperesi munka megkönnyítése, a tanügyi elnök tekintélyének emelése szempontjából szükséges és kívánatos, hogy nem mint új állás, hanem az eddiginek törvényadta joggal való felruházása valósíttassék meg, akár alesperesi, akár egyházmegyei tanfelügyelői elnevezéssel. E javaslatnak éppen most, amikor az országos Zsinat az új törvénykönyv Egyházalkotmányi szakaszát fogja tárgyalni, a zsinatra való felterjesztését tisztelettel kéri a Főt. Egyházkerülettől.

12. Egyházmegyei belmissiói előadó felolvassa részletes és kimerítő jelentését egyházmegyénk gyülekezeteinek belmissiói működéséről, s egyházmegyei belmissiói bizottság nevében közgyűlésünk elé terjeszti a következő javaslatait: 1. Mivel egyes lelkészek többszöri sürgetésre sem küldik be a belmissiói jelentő íveket: jövőben a késedelmezők 10 P pénzbírsággal sújtásának. 2. Gyülekezeteink pártoló jó indulatába a Keresztyén Család és a Téli Ujság, intelligens tagjaink pártfogásába a Ref. Figyelő melegen ajánlatik. 3. Esperes úr felkéretik, hogy körlevélben hívja fel a kebelbeli presbitériumokat arra, hogy az évi perselypénzt minden gyülekezetben — saját elhatározásukból — teljes egészében a szegénygondozásra, illetőleg az egyház szeretet munkájára fordítsák. 4. Határozza el az egyházmegyei gyűlés, hogy az egyházi helyiségekben műkedvelő v. bármily alkalommal bárki által rendezett előadásra kerülő színdarabok al elkésznek bemutatandók s csak az ő jóváhagyása után adhatók elő. 5. Tegye kötelezővé az egyházmegye szórványokban élő híveink pontos összeírását, törzskönyvi nyilvántartását s annak félévenkénti kiigazítását. Ennek megtörténtét pedig az egyházlátogatóság ellenőrizze. 6. E javaslatokkal kapcsolatban dr. Lipesey Péter e. m. tanácsbíró javasolja, hogy a lelkészek a belmissiói előadónak évenként tegyenek jelentést arról, hogy a levették részesülnek-e vallásos oktatásban, hogyan végzi a tanító ügyis, mint leventeoktató kötelességét a ref. öntudat erősítésében, s milyen munkát végez a lelkész a levettek között? Ugyanily jelentések küldendők a eserkészek egyházi vezetőitől is.

Egyházmegyei közgyűlés belmissiói előadónak mélyenjáró és kimerítő jelentéséért jegyzőkönyvi köszönetét fejezi ki, jelentését teljes egészében az egyházkerületi előadóhoz megküldeni rendeli s a belmissiói bizottság javaslatait dr. Lipesey Péter javaslatával egyben helyesléssel fogadja és határozattá emeli.

13. Olvastatott az egyházmegyei lelkészértekezlet jegyzőkönyve, amint a függelékben hátul közölve van.

A lelkészértekezlet beszámolásával kapcsolatosan a következő határozatok hozattak:

a) örvendező szívvel fogadja el az Esperes 25 éves évfordulója megünneplésére vonatkozó indítványt;

b) egyházmegyei közgyűlés a lelkészértekezletnek áldásos ténykedését elismeréssel veszi tudomásul s jegyzőkönyvét egész terjedelmében megörökíti;

b) a hejőcsabai vegyes-karnak az értekezleten való közreműködéséért köszönetét nyilvánítja;

d) Szendrey László lelkésznek az értekezleten „Saul“ című drámai költeményének felolvasásáért, dr. Hegyaljai Kiss Géza és Takács Mihály lelkészeknek példaadó, állandó irodalmi tevékenységükért elismerését nyilvánítja;

e) Szabó Dániel lelkésznek, aki nemes intencióktól vezéreltetve, 50 pengős pályadíjat ajánlott fel egy specialis gyülekezeti munkaterv készítésére, méltánylást és köszönetét fejezi ki;

f) az értekezletről igazolatlanul elmaradt lelkészek 10—10 P bírságának behajtására esperes urat felhatalmazza.

14. A főt. Konvent újabban ismét folyósítja a tökesegeleyeket az arra rászoruló egyházak számára. Egyházmegyénk egyházai közül 7 óhajtja igénybe venni a tökesegeleyt s Eger kivételével 6 egyház már fel is vette a kölesönt. Valamennyi egyház nehéz helyzetben van, sőt roskadozik a terhek alatt.

Egyházmegyénk ismerve a segélykérő egyházak válságos anyagi helyzetét: valamennyit *első helyen ajánlja* a főt. Konvent segélyosztó bizottságának a figyelmébe. A sorrendet mégis következőkép állapítja meg: 1. a templomot építtető Eger, 2. Noszvaj, 3. Heves, 4. Ládháza, 5. Tiszaoszlár, 6. Hejőbába, 7. Mályi. Egyben felhatalmazást ad egyházmegyénk Eger és Mályi egyházaknak a szükséges kölesön felvételére.

15. A magyarországi református egyház 1928. évi május 8-án megnyilt zsinatának 25. számú irományát, Nádházy Bertalan előadásában, tárgyalás alá veszi a közgyűlés. Az iromány az egyházi I. te. revíziójára vonatkozik. Alapos eszmeesere után a Főtisztelendő Egyházkerületi Közgyűléshez, a következő felterjesztés során teszi meg észrevételeit:

Ha az istenikijelentés, a zsinatpresbiteri elvek, a magyar református egyházjog történelmi fejlődése szempontjából vizsgáljuk a tervezetet, jóllehet sokszor hátortalan is az elvek teljes keresztülvitelében, mégis tisztelettel ismeri el egyházmegyei közgyűlés, hogy jószándékú kálvinista munka s olyan fundamentum, amelyre bátorsággal építhetünk.

Általános észrevételek

A) A stlyus

Teljes akkor lenne a munka, ha „a mostani törvénynek, sokszor magyarul, sokszor nem szabatos stlyusát” is revideálja és ha a „szabatosságra való törekvés, szükség esetén sem ment volna a stlyus szépségének rovására.” Zsinatunk a nyelvünk iránti közömbösség vádját ne vegye magára.

B) A csoportosítás

A revízió egyik oka „a helyes csoportosítás.” Mégis a 22. §-nál az egyházközség jogai közül a szabályrendelet alkotási jog hiányzik s a 7. §-ban található; az egyházi hatóságok ilyenmű joga 110. §, 137. § és 149. §-ban külön is meg van állapítva. Felesleges, sőt zavaró a 7. §.

(') Jus advocatiae

5. §. kihagyja az erősítést „a kivánt eljárást meg nem tagadhatják.” Nem előnyös. Gondoljunk a 600/1927. P. M. h. ö. 41., 42., 102. §-aira.

D) Alaki jogszabályok

A hatósági határozatok különböző fajtái, a modern jogszolgáltatásból nem hiányozhatnak. Országos közigazgatási törvényekből módosítva átvehetők.

E) Egyéni erővel való gazdálkodás

Lelkipásztor, esperes, püspök erői ne forgásolódjanak szét. A főirány követése — az igehirdetés — ne akadályoztassék.

Az esperesi munkakörtől az elemi iskolák ügye különíttessék el és önállóan bízassék a tanügyi bizottsági elnökre, aki sulya okából alesperesi, vagy egyházmegyei tanfelügyelői címet kapjon.

F) Fellebbezési határidő

8. és 15. nap helyett egységesen 15. nap legyen.

Részletes fontos észrevételek

I. Nagy egyházközségek külön szervezése

17. §.

A parancsoló „kell“ kifejezés helyett elegendő volna még most az engedélyező kifejezés. Ha az utca tulsó oldalán magasabb lesz az egyházi adó: állandó izgatás lesz a következménye. Nehéz azért is, mert a

21. §.

új egyházközség a régitől „semmi vagyont nem kérhet.“

II. A választójog

28. §.

Alacsony a 18 éves korhatár. A lelkész „figyelemmel kíséri, kérte-e a választók közé felvételét.“ A pásztorálás, igehirdetés terhére menő sulyos adminisztrációs kötelesség.

III. Díjlevél

33. §.

A minimális számszerűség hiányzik. Folytatólag odateendő: „ha ez nem sikerül, az egyházközség a díjlevél értékéért felelős.“

IV. Egyházközségi főgondnok

40. §.

Engedtetsek meg másutt választójoggal bíróknak a beállítása is. Sokszor patronus forma a főgondnok.

V. Jelenlét a presbiteri gyűlésen

A diakonus is bizonyára tanácskozási joggal bír. Így felveendők a tanítók és énekvezérek is.

VI. Átfutó kölcson

79. §. d.

Legalább fél éves legyen.

VII. Egyházközségi közgyűlés

80. §.

Káros és a felelősség levétele az egyháztagról. Szemben áll az öskeresztyén gyűlekezet szervezetével is a sorvasztási szándék. Jogfosztás is.

VIII. Egyházmegyei jegyző

97. §.

Csak nagykorú lehet.

IX. Egyházkerületi választások

120. §.

A püspök életfogytiglan. A többi 12 éves ciklus szerint. Felfrissülésre is, a felelősség érzetére is szükség van. Hátha nem sikerült jól a választás?

X. Püspöki nyugdíjazás

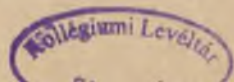
124. §.

A püspök felett is szabados az Isten. Nagy felelősség bízatik reá. Munkaképtelenség esetén, a felette álló egyházkerületi közgyűlésnek is adassék a nyugdíjazásra kezdeményezési jog. Nyugdíja ne bízassék kegyelemre. A püspöki javadalom $\frac{1}{3}$ -a legyen.

XI. A konventi tagok választása

142. §.

Nálunk általában gyakorlatban lévő elvek szerint, a presbitériumok válasszanak. Így illeszkedik be gyökeresen egyházalkotmányunkba. Nagyon fontos teendőket végez a konvent!

XII. A zsinati képviselők képzettsége

153. §.

A teljes középiskolai végzettség kihagyandó. Felsőházi tag, miniszter lehet. A kiscgárdát, munkást káros ma már kizárni. Nem is biblikus.

XIII. A zsinati képviselők száma

154. §.

A két Trianon-tépte kerület régi jogait, mi magunk ne nyirbáljuk. Meltánytalan és fájó. Maradjon Tiszáninnen és Dunántul 14—14 képviselő.

XIV. Zsinattartási idő

Kár a régi 10 évet kitolni. Rohan az élet. Ébredszik egyházunk. Uj szabályokra sűrűn lehet szükség. Még célszerűbb volna a 6 év.

Jelentéktelenebb észrevételek

9. §. 2. bek.

„az egyház érdekének“ h. „Istenországá ügyének“ Amugy materiális ízű.

12. §.

„minél tökéletesebb szolgálhatása“ h. szolgálata.

14. §.

„önállóan teljesíteni képes“ beszúrandó: Isten segedelmével.

26. §.

A mostani szerint: „Egymás iránti kötelességeik hűséges teljesítése“ — Ne maradjon ki.

30. §.

A mostani szerint: „A főgondnok v. gondnok és lelkipásztor írják alá. Elvszerűbb így.

38. §.

„A püspök irányítása mellett, de egyébként teljesen önállóan.“ Lehetetlen. Másként szövegezendő.

40—43. §.

Kár a régi kurátort kiszorítani!

45. §.

Hiányzik: áldozatkészségükkel.

51. §.

Temetéseknél a temetési énekeskönyv is használható.

61. §.

„*A póttagok egyikét*“ — a választási sorrendben következőt.

76. §. és 80. §.

Világosan szövegezendő.

82. §.

A 8. § szerint nem is fontos. A jelenlévők hadd határozzanak!

95. §.

Az esperes „a szabályok szerint“ — kimaradt, hogy — „a lelkeszi nyugdíjintézet ügyeiben is eljár.

110. §.

Az egyházmegyei közgyűlés tárgyai közé felveendő: *a s. lelkészek bekebelezése.*

113. §.

„*Alakítható*“ h. *alakítandó.* Határozatképessége megállapítandó.

126. §. h.

„*tudósítást kíván*“ h. jelentést.

126. §. d.

„ha a körülmény“ stb. — Lagymatag intézkedés.

139. §.

„*Alakítható*“ h. *alakítandó.* Határozatképessége megállapítandó.

150. §.

A zsinat állapítsa meg. Lelkipásztor, esperes, püspök teendőit, lelkipásztor, tanító fizetését a zsinat szabályozza. Itt se legyen kivétel. Szabja meg a zsinat a kereteket.

Egyházmegyei közgyűlés az előadó alapos, nagy és hűséges munkájáért jegyzőkönyvében is hálás köszönetet mond.

16. Véleményadásra szólíttatván fel egyházmegyénk az orsz. lelkeszi nyugdíjintézet reformja ügyében, erre vonatkozólag a következő határozatokat hozza és terjeszti javaslatként a főtiszt. egyh. kerületi közgyűlés elé:

Fájó szívvel ugyan, de a rideg számok kényszerítő hatása alatt egyházmegyénk is rá helyezkedik az országos zsinat ama megállapítására, hogy a

nyugdíjtörvény szerves reformjának ma még ninesenek meg a nélkülözhetetlen előfeltételei. Azonban ez véleményünk szerint nem jelenti azt, hogy halasszuk el teljesen a kérdés bolygatását jobb időkre s ne kezdemenyehessünk és végezhesünk részleges rendezést sem, sőt a leghatározottabban állást foglalj egyházmegyénk az ilyen alakú elodázás ellen, hogy az „orsz. zsinat egy későbbi ülészakára „halasztassék ez ügy. Mert ez nem lehet és ne legyen beláthatatlan időig skontró tárgy, sőt ellenkezőleg, úgy az egyházaknak, mint a lelkészeknek a legkényesebb becsületügye, az utóbbiakra nézve ezenkívül élethalál kérdés is. Az egyházmegyék és kerületek véleménye esetleg még ez őszi, de egész bizonyosan a tavaszi konventi gyűlés elé kerülván, a vélemények alapján tegyen az már a jövő évi zsinati ülészaká elé oly irányú javaslatot, miszerint a zsinat ne csináljon ugyan most szerves reformot, ellenben egy provizórikus, átmeneti intézkedés tételére hatalmazza fel az egyet. konventet, melynek keresztülvitelére nem lenne szükség évekre terjedő előkészítő munkára, hanem az már 1930-ban életbe is léptethető. S ettől függetlenül folytattassék le a szerves reform előkészítő munkálata is s majd ha a felsőbb egyh. hatóságok bölcösége elérkezettnek fogja látni az időt annak életbeléptetésére, az majd akkor történjék meg. Az ajánlott provizórikus intézkedés lényegét a következőkben jelöljük meg:

I. A lelkészövegyek mai átlagos 840 pengős gyámintézeti jutaléka javíttassék meg évi 360, — a félárva 159 pengős jutaléka 31. a teljes árva 180 pengős jutaléka 120 pengővel.

II. E jutalékemelések fedezetére a lelkészek mai 3 és $\frac{1}{2}$ %-os évi tag-sági díja emeltessék fel 5%-ra, az egyházak mai 2%-os fenntartói járuléka szintén 5%-ra.

III. A nyugdíjintézet tőkái az egyházközségeknél helyeztessenek ki a mainál magasabb kamatozás mellett értékálló pénzülszámolási alapon.

IV. Elfogadhatónak tartjuk, — bárha kevés pénzügyi kihatással bír is, — a karcag-füredi lelkészi kör ama javaslatát, hogy a gyermektelen, (nem a gyermekeiket veszített!) lelkészek a rendesnél 1%-al, a 30 évet elért, de családot nem alapítottak pedig 2%-al több járulékot fizessenek.

V. A járulékok kamatmentes befizetésének határideje július 1-ről nov. 1-re tétessék át, mint a közalpnál van, de ez időponttól már 8% legyen a kamat.

Indokolás: Ad. I. Az özvegyeknek havi 50—70, az árva 13—15 pengős jutaléka oly arepiritóan alacsony, hogy arra teljesen ráillik ama szellemes megállapítás, hogy a meghalásra sok, a megélésre kevés. Az általunk javasolt javítás sem a fényes megélhetést célozná, de mégis a javulási különbözet egy özvegnél napi 1 P-t tenne ki, ami egy szerény özvegy háztartásában nagyon sokat jelent. Kivihetőségét tekintve, a tervezetet következő, az 1929. évi tavaszi konventi jk.-ból vett számadatokkal támasztjuk alá: 1928 december 31-én volt 502 özvegyünk, kiknek a fentebb javasolt 360 pengős jutalékemelése 18.0720 pengőt igényel. Volt 53 teljes árva, kiknek eddigi 180 pengős jutaléka 120 pengővel 300-ra egészítve ki, 6360 pengő szükségleti többletet jelent s végül volt 140 apátlan árva, kiknek 159 pengős jutaléka 81 pengővel 240-re emelkedve, 11.340 pengőt kívánna. $18.0720 + 6360 + 11.340 = 198.420$ P.

Ad. II. E szükségleti többlettel szemben a fentebb említett járulékok

felemelése számszerűleg következő fedezetet nyujtaná: A lelkészek tagsági díjának 5%-ra való felemelése, — az 1928. évre előírt járulékösszeget véve számítási alapul, — jelent 44919 P bevételi többletet. Tudatában vagyunk annak, hogy ma minden P kiadási többlet érzékenyen érinti a lelkészi kar szerény teljesítő képességű hűdszójét, ám ha az életre-halálra érdekeltek is húzódnának a tehervállalástól, akkor kitől várjuk ez ügynek kedvezőbb helyzetbe juttatását? Az egyházak fenntartói járulékának 5%-ra való emelése 101.501 P bevételi többletet eredményezne ugyancsak az 1923. évi előírásához viszonyítottan. Ez az emelés sem jelent végzetes terhet annál inkább, mivel a nagyobb nyugdíjalapok rendszerint a jobb teljesítőképességű nagy egyházaknál vannak. Különbön is a hivatkozott jk. 79-ik pontja szerint magas egyházi testületek részéről jóval magasabb százaléku hozzájárulások javasoltattak a mienknél. Pl. az Orsz. Ref. Lelk. egyesület a fenntartói járulékna 8%-ra való emelése iránt tett előterjesztést a konventhez, a tiszántúli egyházkerület közgyűlése pedig a fenntartói járulékna olyan arányú fizetését javasolta, aminő arányban azok a nem állami tanítók orsz. nyugdíjintézete részére fizetettnek. A mi tervezetünk a régi törvény és ez újabb javaslatok között az arany középutat foglalja el, mert mindennapi tapasztalatból tudjuk, hogy az egyházak is roskadoznak a folyton emelkedő terhek és esökkenő bevételek következtében s ha lépten-nyomon hangoztatjuk a ránk nyomott tanítói nyugdíjterhek elbírhatatlan súlyosságát, akkor egy kontraszt lenne a lelkészi nyugdíjintézet fenntartói járulékának is ugyanolyan ugrászerű felemeléséért zörgetni, még ha a viszonyosság esetleg ösztönöz is reá. Középuton járó javaslatunk azonban csak jóindulatot igényel.

Ad III. Ez a két bevételi többlet azonban még mindig csak 146.420 P-t adván ki, a fentebb javasolt jutalékemelés pedig 198.420 P-t igényelvén, még mindig kerek 52.000 P hiányzik, melynek előteremtésére alternatívát kívánunk felállítani. És pedig 1-ször megpróbálandó az államszegély felemelése. Tudjuk ugyan, hogy az államtól annak nehézz pénzügyi helyzetében számottevő összeget nem igen várhatunk, de nekünk legrosszabb esetben elég lenne a hiányzó összeg fele is: 26.000 P, mely államháztartási viszonylatban már nem olyan nagy összeg, s nem tudjuk himni, hogyha a kultuszminiszter kellőleg informáltatik a felől, hogy a ref. lelkészek és egyházak nyugdíjjárulékaik felemelésével milyen erejüket túlhaladó terhet vállalnak magukra, tehát elismerésre méltó jelét adják annak, hogy rongyaikból is késznek áldozatot hozni s nem mindent az államtól várni: hogy ennek a lelkes erőfeszítésnek a láttára is hajthatatlan maradjon a kultuszminiszter. A hiányzó összeg másik fele pedig fedezetet nyerne abban a kamatkülönbözetben, melyet a nyugdíjintézeti tőkéknek az egyh. községeknel való magasabb kamatoztatása eredményez. Ha pedig a felállított alternatíva egyik része sem lenne teljesíthető valami ok miatt: akkor maradna ultima ratióának a fenntartói járulékokna újabb 1%-al, a tagokénak 1/2%-al való felemelése, mely előbbi számszerűleg 33.334. utóbbi 14973 P bevételi többletet eredményezne, s a kettő együtt 48.807 P-t tevén ki, már csak egy jelentéktelen összeg a hiány, mely bőven fedezetet találma a késedelmi kamatok növekedésében, mely ha az eddigi alacsonyabb járulékok mellett is 1928-ban 4172 P-t tett ki: a kontemplált magasabb járulékok mellett nyugodtan előirányozható az eddiginek a duplájában.

Ad IV. A legszerencsétlenebb terminus a járulékok befizetésére a július

1, mivel ekkor sem az egyháznak, sem a lelkészek legtöbbszörének semmi bevétele nincs, mert akár terményből, akár egyházi adóból, akár adósegélyből, akár párbérből vagy horból csak szeptember-októberben jutnak jövedelemhez s ennél fogva a július 1-től esedékes késedelmi kamat a legjobb akarató lelkészeket és egyházakat is épen úgy sújtja, mint az indolenszeket, már pedig a két kategóriát nem szabad egy kalap alá venni. Amennyiben azonban a nyugd. intézetre nézve ez az így elmaradó 4 havi késedelmi kamatelamradás veszteséget jelent: ennek ellensúlyozására javasoljuk november 1-től az eddigi 4 helyett 8%-os kamat számítását.

A nagyarányú, lelkiismeretes munkát végző előadónak, Román Ernőnek, egyházmegyei közgyűlés a legteljesebb elismerését fejezi ki.

17. Gr. Ráday Gedeonnak a lelkészválasztási törvénytervezet pótlására felvetett határozatai javaslatára nézve egyházmegyei közgyűlés a következő határozatot hozza:

Egyházmegyei közgyűlés kimondja, hogy a gróf Ráday-féle zsinati törvénytervezeti indítvány felett napirendre tér. Nem látja jogosultnak azt, hogy a képviselőjelöltséget vállaló bármely egyházi hivatalnok a maga elvi felfogásának és lelkiismeretének kérdésében — ha mindjárt az egyházkerület elnöksége által is — mintegy cenzura elé állíttassék, ami úgy egyházalkotmányunk, mint a politikai szabadság elveivel és eszméjével ellenkezik. Ha mégis ezen egyéni jog gyakorlása adott esetekben akár egyes gyülekezeteknek, akár egyházunk egyetemének hátrányára, vagy éppen kárára történnék, vagy azzal visszaélést követne el valaki: az ilyen eset elhárítására vagy megtorlására van is és lenni kell zsinati törvényeinkben alkalmazható rendelkezéseknek.

18. A főtiszt. egyházkerület tavaszi közgyűlése megfontolás végett az egyházmegyeiek elé terjeszti ama véleményét, hogy az egyházmegyei gyűlések tartását illetőleg célszerű lenne visszatérni a régi gyakorlatra, azaz, hogy az egyházlátogatás télen, a tavaszi gyűlések a mostaniaknál korábban tartatnának meg, hogy így a tavaszi egyházkerületi közgyűlés is május hóban elintézhetné a nagyobb fontosságú ügyeket.

Egyházmegyei közgyűlésünk nem tartja célszerűnek a jelenlegi jól bevált rend megváltoztatását s aggodalmi vannak a téli vizitációval szemben, amely veszélyezteti a látogatók egészségét s anyagi szempontból sem kívánatos. De meg úgy gondolja, hogy az egyházkerületi gyűlés megtartható az eddiginél korábbi időben is, olyanformán, hogy a főt. Püspök úr kéressék fel, hogy a püspöki jelentéshez szükséges statisztikai íveket jóelőre küldje ki az egyházmegyeiek espereseihez, akik azt kitöltve, idejében eljuttatnák a püspöki hivatalba. A vizitáció útján felterjesztendő ügyet pedig az őszi kerületi gyűlésre ter-

jesztetnék fel. Ezzel kapcsolatban határozza egyházmegyénk, hogy az iskolavizsgálat hatályosabbá tétele céljából az egyházlátogató tollnok és iskolalátogató tanító kötelesek 3 éven keresztül ugyanabban a járásban működni, mint azt egyházmegyénk már az előző évben részben ki is mondotta.

19. Egyházkerületi közgyűlés nyilatkozattétel végett megküldötte az O.R.L.E. indítványát, mely az egyházmegyei, kerületi és konventi jegyzőkönyvek nyomtatott kiadását megszüntetve egy egyetemes hivatalos lap megindítását kéri, a közérdekű határozatok, miniszteri rendeletek, pályázatok, egyházi hatóságok körleveleinek közlésére.

Egyházmegyei közgyűlés a teljes egészben nyomtatásban megjelenő egyházmegyei, egyházkerületi és konventi jegyzőkönyvek helyett ily egyetemes hivatalos lap kiadását nem látja elegendőnek s megfelelőnek a következő okoknál fogva:

a) minden egyházmegyének s kerületnek vannak bizonyos ügyei, melyeket közérdekűnek tart, mégis egy másik egyházmegyére vagy kerületre nézve jelentéktelenek s így a legjobb akarat mellett is a sokak szemében közérdekű határozat lemarad a hivatalos lap hasábjairól és mit leginkább óhajtánánk, azt nem találánánk benne.

b) Az egyházi hatóságok és főhatóságok körlevelei többnyire olyan természetűek, hogy leginkább az illetékes egyházmegyét vagy kerületet érdeklik, tehát azoknak minden lelkészi hivattal a hivatalos lap útján való közlése nem feltétlenül szükséges.

c) A kivonatos közléssel bővített tárgymutató kinyomatása habár kevesebbe, de mégis pénzbe kerül, s értéke meg sem közelíti a teljes egészében megjelenő jegyzőkönyvet.

d) A püspöki hivatalban elhelyezett teljes szövegű jegyzőkönyv nehezen hozzáférhető s a hivatal zaklatása mellett fáradtságot és költséget igényel.

e) A hivatalos lap költsége, bő tartalmánál fogva, elég tekintélyes lenne s valószínűleg a megtakarított összeg nem nyújtana kárpótlást a teljes szövegű, nyomtatott jegyzőkönyvekért.

f) Az egyházmegyénkben — és egyházmegyénként — megtakarítható összeg: a hivatalos laphoz való hozzájárulás s a kivonatos közléssel bővített tárgymutató költségének ismerete után volna megállapítható.

20. A tiszaozlári egyház betérjeszti új lelkészi és kántortanítói díjlevelét 4—4 példányban, a szükséges mellékletekkel:

egyházmegyei közgyűlés, mivelhogy a szabályos egyházközségi és presbiteri végzések megvannak és díjlevelével esonkulás nincs, az új díjleveleket jóváhagyja és megerősítés végett a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti.

21. A tiszatarjáni egyház beterjeszti az 1928. évi december hó 16-án tartott egyházközségi közgyűlés határozatát és két adás-vevési szerződést, melyek szerint a közgyűlés elhatározza, hogy az iskolatelek megvétele és az iskolaépítés terhének könnyítése céljából az egyház eladja a II. tanítói lakást Bak Ferenc és nejének 2550 P-ért, az ezzel kapcsolatos telket Ádám Vincének 850 P-ért.

Egyházmegyei közgyűlés a lelkész szóbeli jelentésével igazoltnak látja az eladás szükségét, hogy az eladott ingatlanokért az azok becsértékének is megfelelő eladási árnál többet elérni nem lehetett, ezért az eladást jóváhagyja, a szerződéseket záradékolja s további jóváhagyás végett a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez felterjeszti.

22. A tiszatarjáni egyház beterjeszti az egyházközségi közgyűlés 1928. december 16-án hozott határozatát, mely szerint a közgyűlés elfogadva a presbitérium javaslatát, elhatározza, hogy a lelkészi és kántori díjlevél ügyet rendezi.

Egyházmegyei közgyűlés a két egybehangzó határozat alapján sem dönthet, mivel a régi díjlevél az iratok közé esatolva nincs. Felhatalmazza azonban esperest, hogy annak bekérése után ideiglenesen intézkedjék a fizetés rendezés ügyében, és az ekép kiegészített ügyiratokat végleges döntés végett a legközelebbi egyházmegyei gyűlés elé bekívánja.

23. Olvastatott a vallás- és közokt. minisztériumnak a martintelepi ref. fiókegyház anyásítása ügyében hozott végzése, melyben a lelkészi állás betöltésével az anyásított egyháznak lelkészi fizetéskiegészítés gyanánt évi 781 aranykorona 23 fillér kongruát állapít meg.

Egyházmegyei közgyűlés a nagyméltóságú miniszter úrnak a martintelepi fiókegyház anyásítása érdekében hozott leiratát örömmel veszi tudomásul, a kongrua megállapítását, mely nélkül a nagyrészen munkásosztályhoz tartozó szegénysorsú hívek által a lelkészi állás fenttartható nem volna, — köszönetét fejezi ki és annak közlésére Farkas István esperes urat felkéri. Egyben meghatalmazza esperest, hogy a különválás és lelkészválasztás ügyét készítse elő, amennyiben pedig a templomépítéssel kapcsolatban a gyülekezet úgy kívánná, a lelkész megválasztását engedélyezze. Köszönettel veszi tudomásul azt a jelentést is, hogy a miskolci egyház 30.000 P áru hitelkölesönt vett föl arra a célra, hogy ez összeget a templomépítés céljára adományozza. A kölesönfelvételét és az adományozást egyházmegyei közgyűlés jóváhagyja.

24. A diósgyőri egyház beterjeszti énekkarának alapszabályait és a vasgyári énekkar alapszabályait jóváhagyás és megerősítés végett.

Egyházmegyei közgyűlés a gondosan megszerkesztett alapszabályokat jóváhagyja és az egyesületek működésére Isten áldását kéri.

25. A eszerépflyusi egyház beterjeszti a IV. sorszámú férfitanító és az V. sorszámú női tanító díjlevelét, 3—3 példányban.

Egyházmegyei közgyűlés a díjleveleket megerősíti, záradékolja s további megerősítés végett az egyházkerülethez felterjeszti.

26. A bükkaranyosi egyház beterjeszti énekkarának alapszabályait megerősítés végett.

Egyházmegyei közgyűlés az alapszabályokat jóváhagyja.

27. Koesis Jenő emödi lelkész fizetéskiegészítést igénylő állandó káplán-tartásért folyamodik a tanyai részek lelkigondozásának elősegítése céljából.

Egyházmegyei közgyűlés kénytelen a kérelem felett napirendre térni, mivelhogy konventi határozat szerint újabb felterjesztés nem tehető.

28. A diósgyőri egyház, jóváhagyás végett, beterjeszti a ref. és róm. kath. egyház között megosztva birtokolt majláti temető tulajdonjogának a tényleges birtoklás szerinti tkvi bejegyzésre vonatkozó presbiteri és egyház-községi közgyűlés által elfogadott jegyzőkönyvet.

Egyházmegyei közgyűlés a jegyzőkönyvben megjelölt megosztást, mely szerint az 1754/1. hrsz. részlet a róm. kath. egyház, az 1754/2. hrsz. részlet pedig a ref. egyház javára jegyeztessék be tulajdonjogilag, jóváhagyja és felsőbb jóváhagyás végett a főtitst. Egyh. kerületi közgyűlés elé terjeszti.

29. Az ónodi egyház beterjeszti iskolaépítési adókulesát megerősítés végett.

Egyházmegyei közgyűlés, mivel az egyházközségi gyűlési határozat hiányzik, a kérelem felett nem határoz; azonban az ügy sürgősségére tekintettel esperest bízta meg, hogy a közgyűlési határozat bekívánása után ideiglenesen intézkedjék és a pótoltt ügyiratok végső jóváhagyás végett a tavaszi e. m. gyűlés elé terjesztendők.

30. a) Nádházy Bertalan diósgyőri lelkész egyházmegyénk elé terjeszti a következő vallássérelmi esetet: Körtvélyesi Mária, az egri r. kath. tanítóképző intézet V. o. növendéke bejelentette nevezett lelkésznel a r. kath. egyházba való áttérését. Az adatok felvétele során nyilvánosságra jött, hogy az áttérni szándékozó nő, noha ref. vallású volt: négy éven át a gör. kath. vallástani órákra járt s ezen a címen vallástanból esetről-esetre érdemjegyet is nyert.

Egyházmegyei közgyűlésünk a panaszról kifolyólag megállapítja a vallássérelmi esetet, mert egyetlen felekezetnek sincs ahhoz joga, hogy a más vallású növendékeket elvonja illetékes hitoktatóitól és hogy az ilyen növendékeknek vallástanból ille-

téktelenül érdemjegyet adjon. Azért e vallássérelmi esetet továbbbi intézkedés végett a főt. egyházkerületi gyűléshez terjeszti fel.

30. b) A maklári ref. egyház presbitériuma orvoslás végett közgyűlésünk elé terjeszti vallássérelmi ügyét. Uj Ferenc és Uj Sándor ref. vallású elemi iskolás gyermekeket szüleik az ottani r. kath. iskolába írátták be s bár ref. hitoktatásban részesültek, de a vallásvizsgáról elmaradtak, értesítő-könyveikbe pedig a r. kath. vallástanító s. lelkész önkényűleg írta be a vallástani szabályzatot. S midőn a ref. h. lelkész a r. kath. tanítók, majd az igazgató útján kérte a gyermekek értesítő könyveeskéit: az erre vonatkozó átiratot még válasza sem méltatták.

Egyházmegyei közgyűlésünk e nyilvános vallássérelmi esetet megfelelő orvoslás végett fokozatos egyházi főhatóságai útján, a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz terjeszti fel.

30. c) Koesis Jenő emődi lelkész, mint vallássérelmi esetet jelenti be, hogy az 1917. évben született Balázs Gizella, aki anyja után ref. vallású, az elemi iskola V. osztályába, az emődi r. kath. iskolába íratattott be, ref. vallásórára nem járt s az ottani r. kath. kántortanító önkényesen adott neki vallástantól érdemjegyet, megjegyezvén, hogy nevezett gyermek már gyónt és áldozott is.

Egyházmegyei gyűlés megállapítja a vallássérelmi esetet és azt orvoslás végett a fokozatos egyházi főhatóságok útján a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz terjeszti fel.

30. d) Kiss Albert ároktői lelkész a következő vallássérelmi esetet jelenti be: Halász Lajos baptista predikátor 3 ároktői ref. leánygyermeket önkényűleg ünnepélyes keretek között bemeztetés által átvett, anélkül, hogy azok a 18 évet betöltötték volna és az abban a korban már megengedett áttérési formáknak is eleget tehettek volna.

Egyházmegyei közgyűlés, minthogy Halász Lajos baptista predikátor a mezőesáti főszolgabírói hivatal által lefolytatott vizsgálati jegyzőkönyv tanúsága szerint is a 18 éven aluli gyermekeket a ref. vallásról a baptista hitközségbe felvette és ez által az 1868. évi LIII. tc.-be ütköző vétséget követett el, a vallássérelmi esetét megállapítja és azt orvoslás végett a fokozatos egyházi főhatóságok útján a nagyméltóságú vallás- és közokt. miniszter úrhoz terjeszti fel.

31. Tárgyaltatott a diósgyőri egyház vasgyári templomépítésének ügye, kapcsolatban azzal a számvevői megállapítással, hogy a jóváhagyott templom-építési költségvetés és a ténylegesen kiadott, vagy kiadandó összeg között 49,602 pengő különbség mutatkozik. Az igazolásra felszólított diósgyőri egyház presbitériuma becsatolja a vasgyári számla mellé a tervező és építést ellenőrző A. Balogh Loránt építész-tanár levelét, melynek alapján a presbitérium is megállapítja, hogy a vasgyári berendezési számla „elképzelhetet-

Függelék.

Felvétetett Hejőesabán 1929 július 2-án az alsóhorsodi ref. lelkészek értekezletén.

Jelen vannak: Pósa Péter elnöke alatt Román Ernő, Kiss Albert, Mészáros Lajos, dr. Hegyaljai Kiss Géza, Mauritz Árpád, Nádházy Bertalan, Kocsis Jenő, Takács Mihály, Tóth Sándor, Szabó Dániel, Benke József, Eötvös Ferenc, Vajda Sándor, Farkas István, dr. Pápay István, Berecz József, Szakács Pál, Derenesényi István, Horváth József, Gyarmaty Béla, Ferenczy Dániel, Molnár Béla, Gere Lajos, Ilosvay Ferenc, Arday László, Fazekas János, Nagy Sándor, Szádváry József, Cseh József lelkészek, Egerházy Lajos ORIO igazgató, Szendrey László lelkész, értekezleti jegyző és számosan a vendéglától hejőesabai gyülekezet tagjai közül.

Elmaradásukat igazolták: Dr. Révész Kálmán, Tóth István, Bársony György, Bodolay István, Szalóczy Pál, Szabó András, Ilyés Bertalan, Mikos Géza, dr. Enyedy Andor, Horváth Bertalan, Várady Pál, Molnár Gyula, Komjáthy József, Bodnár Ferenc, Kenyeressy Károly, Gombos Imre, Bodnár Béla, Maklári Pap Ernő, Gaál Ferenc, Kérészy István.

1. Az értekezletet istentisztelet vezette be, melyen Horváth József tiszkeszji lelkész hirdette az ígét belsőséges, igaz érzéssel az Ezékiel 33:7—9. alapján. Prédikációi előtt és után a hejőesabai vegyeskar adott elő énekszámokat Tokaji Nagy Kálmán énekvezér vezetése mellett.

2. Istentisztelet után Pósa Péter megnyitotta az értekezletet s nagy betekintést adó elnöki megnyitójában hármás irányú helyzetjelentést adva, beszélt az állammal, a felekezetekkel és önmagunkkal szemben való viszonyunkról. Megemlékezett a kultuszminiszter filokatholikus kulturpolitikájáról, mely számos protestánsellenes tényben mutatkozik. Ószinte fájdalom hangján emlékezett meg az ötmillió katolikus ökölről, mely Halas után Mezőkövesden is ellenségesen igyekezett megmutatkozni. Megnyitója során elparentálta az elnök Súlyom Lajos, Csiszár Béla elhalt lelkészeket s az értekezlet nevében üdvözölte Derenesényi István újonnan választott szirmai lelkészt, valamint Enyedy Andort is, abból az alkalomból, hogy dr.-i címet szerzett. Hegyaljai Kiss Géza dr. és Takács Mihály lelkészek irodalmi munkásságukért kapták meg az elismerés babérját. Üdvözölte az elnök Egerházy Lajost, az O.R.I.O. kiküldöttjét, megköszönte a hejőesabai gyülekezet szíves vendégbarátságát és végül megemlékezett arról a családias jellegű ünnepi alkalomról, mely jövő évben azáltal éri az értekezletet, hogy Farkas István esperes elérkezik szolgálatának 25. évéhez.

a) Értekezlet Pósa Péter elnök mindenre kiterjedő megnyitó beszédéért köszönetet mond. Aggodalommal látja a kultusz-kormányzat politikájában egyházunk mellőzését. S miután ez nem csak egyházunknak sérelme, hanem rajtunk keresztül egyetemes nemzeti érdekeink veszedelme is, ez ellen a felekezetieskedő irány ellen nemesak egyházunk, hanem nemzeti létünk érdekében is tiltakozik.

b) Mély fájdalommal teszi le az értekezlet a végtisztesség koszorúját Sólyom Lajos és Csiszár Béla elhalt lelkészek sírjára. Áldott életük, munkásságuk után legyen áldott pihenésük, emlékezetük!

c) Örömmel üdvözli az értekezlet Derenesényi Istvánt szirmai lelkésszé való megválasztása alkalmából, dr. Enyedv Andort dr.-á avatása alkalmából. Elismerését fejezi ki dr. Hegyaljai Kiss Géza, Takács Mihály lelkészek előtt sikeres irodalmi működésükért s mindnyájukra Isten segítő kegyelmét kéri továbbra is. Egerházy Lajos O.R.I.O. igazgatót körünkben szívesen köszönti s közöttünk való munkálkodására jó reménységgel tekint.

d) Farkas Istvánt közelgő jubileumi évével kapcsolatosan nagy lelkesedéssel ünnepli az értekezlet. Az ő közöttük való működése annyira áldott, hogy midőn annak, reméljük, első állomásához érkezik, ünnepelni kívánja őt az értekezlet. Nem zajjal, fénnnyel, hanem szívvel és szeretettel. Hozzá és hozzánk egyaránt méltó módon. Felkéri Farkas István esperest, hogy nemes, magyarveretű egyházi beszédeiből, amelyeket könnyek és lángolások között hallgattak az egyházmegye gyülekezetei is, engedjen át egy kötetre valót kiadás végett az egyházmegyének.

3. Gyarmaty Béla tiszaozlári lelkész emlékbeszédet tart Csiszár Béla elhalt ny. lelkész felett.

Értekezlet Gyarmaty Bélának köszönetet mond s felkéri őt az emlékbeszédének az emlékkönyvbe való bejegyzésére.

4. Tóth Sándor hejőbábai lelkész emlékbeszédet tart Sólyom Lajos elhalt ny. lelkész felett.

Értekezlet Tóth Sándornak köszönetet mond s felkéri őt emlékbeszédének az emlékkönyvbe való bejegyzésére.

5. Szendrey László tiszadorogmai lelkész felolvassa „Saul“ e. drámai költeményét.

Értekezlet Szendrey Lászlónak köszönetet mond.

6. Elnök az értekezletet felfüggeszti s egy órai szünetet rendel, mely idő alatt a hejőcsabai gyülekezet szeretetvendégségén vesznek részt az értekezlet tagjai. A szeretetvendégség közben Egerházy Lajos O.R.I.O. igazgató tartotta meg gazdasági jellegű előadását.

Értekezlet a tanácskozás újrapuló megnyitása után úgy a hejőcsabai gyülekezetnek, mint Egerházy Lajosnak köszönetet mond.

7. Dr. Hegyaljai Kiss Géza lelkész előadást tart 32 alsóborsodi ref. íróról.

Értekezlet a nagykészültséggel s nagy tudományos érzékel megírt tanulmányért dr. Hegyaljai Kiss Gézának köszönetet mond.

8. Szabó Dániel és Takács Mihály lelkészek a pályaműveket bíráló bizottság nevében tesznek jelentést.

Értekezlet előadók javaslatára — miután a díjak nem adhatók ki — a pályatételeket újból kitűzni rendeli.

9. Szabó Dániel lelkész 50 P-t ajánl fel az értekezletnek egy speciális gyülekezeti munkaterv készítésére pályadíjjal.

Értekezlet Szabó Dániel lelkész felajánlott pályadíját köszönettel elfogadja.

10. Az értekezletről igazolatlanul elmaradt alábbi lelkészek 10 pengő bírságot fizetnek felerészben a sárospataki theol. internátus, fele részben a Kálvineum javára: Sóllyom Gyula, Geese Albert, Kiss Elek, Kerekes Zsigmond, Szabó József, Kovács Károly, Rác Károly.

11. Ezek után Pósa Péter értekezleti elnök zárószavaival köszönetet mondott a résztvevőknek, előadóknak, vendéglátóknak, Szabó Dániel imádkozott s az értekezlet véget ért.

K. m. f.

Pósa Péter,

Szendrey László,

Tartalomjegyzék.

1. Kezdő isteni tisztelet.
  2. Tagok számbavétele, megalakulás.
  3. Gaál Ferenc tanügyi elnök 40 éves papi szolgálatának ünneplése.
  4. vitéz Sáfrán Géza tanácsbíró lemondó levele.
  6. Segédlelkész-változások.
  7. Somody József bőcsi tanító beerősítése.
  8. Esperesi jelentés és az azzal kapcsolatos határozatok:
    - a) az O.R.L.E. gyűlés rendezéséért Miskolcnak és Diósgyőrnek elismerés és köszönetnyilvánítás;
    - b) dr. Lipsey Péter és Kun András üdvözlése kitüntetésük és ünnepeltetésük alkalmából;
    - c) néhai Puky Lászlóról megemlékezés és gyásznyilvánítás.
  9. Szavazások kitzúzése 3 tanácsbírói állásra.
  10. Tanügyi bizottsági elnök jelentése és kapcsolatos határozatok:
  11. Tanügyi bizottság javaslatai.
  12. Belmissziói előadó jelentése.
  13. Lelkészerterkezetlet felterjesztései.
  14. Tőkekamat segély kérvények.
  15. Vélemény az I. te. tervezetéről.
  16. Vélemény a nyugdíjrevizióról.
  17. Javaslat a gr. Ráday-féle indítványra.
  18. Véleményadás az egyház és iskolalátogatás reformjáról.
  19. Vélemény az O.R.L.E.-nek egyetemes hivatalos lap megindítására tett javaslata tárgyában.
  20. A tisztaoszlári lelkészi és tanítói díjlevél megújítása.
  21. Tiszatarjáni adásvételi szerződés.
  22. Tiszatarján fizetésrendezés ügye.
  23. A martintelepi fiókegyház anyásítása és kongruája.
  24. A diósgyőri két énekkar alapszabályainak jóváhagyása.
  25. Cserépfalu IV. és V. tanítói díjlevelek megerősítése.
  26. Bükkaranyos énekkar alapszabályainak jóváhagyása.
  27. Emőd állandó káplántartás iránti kérelme.
  28. Diósgyőr temetőmegosztási ügye.
  29. Ónod iskolaépítési-adó kivetésének ügye.
  30. Vallássérelmi esetek továbbvitele.
  31. Diósgyőri templomszámla redukálása.
  32. Egyházlátogatók kiküldése.
  33. Egyházkerületi képviselők kiküldése.
  34. Jegyzőkönyvhitelesítés.
- Függelék: Lelkészerterkezetlet i jegyzőkönyv.

